

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 17 December 1893. N°. 834.

De Heraut wordt geregeerd des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam. Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen, komen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking.

Abonnementenprijs: f 2.50 aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren. Postdirectieuren en aan het Bureau te Amsterdam. Advertentie: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 16 Cent. Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verslagen van Vereenigingen 10 Cent per regel.

De eerste Bede. ZONDAGSOPDEDELING XLVII.

De Heere heeft gegeven, en de Heere heeft genomen; de Naam des Heeren zij geloofd! Job 1: 21.

I.

Thans, nu we aan de beden zelve van het *Onze Vader* zijn toegekomen, worden er aanstonds nadruk op gelegd, dat we hier niet met betuigingen, niet met een belijdenis, niet met een verklaring te doen hebben, maar met *beden*. „Uw naam worde geheiligd“ mag dus niet verstaan als een uitroep, als iets wat Godde wordt toegewenscht, als wilde men zeggen: „Uw naam is zoo heerlijk, dat het ons een oorzaak van vreugde zal zijn, indien uw naam geheiligd wordt“. Neen, het is geen wensch, geen betuiging, geen uitroep; het is een gebed, een bede, een verzoek, een smeeking, een uitroep van de begeerte zijner ziel voor den Heere. Wie bidt: „Uw naam worde geheiligd“, begeert van God, dat de Heere zelf de vervulling dezer bede teweegbrengt. Omdat hij het begeert, en het zelf niet zoo kan doen zijn, daarom werpt deze bidder van het *Onze Vader* zich voor zijn God neder, en vraagt het nu van Hem, roept Hem aan of Hij het bewerken moge, en of alzoop op zijn gebed de verhooring moge volgen, die, wat deze eerste bede betreft, hierin bestaan zal, dat werkelijk, dat metterdaad de naam des Heeren beter geheiligd worde. Onze Catechismus heeft dit uitnemend gevoeld, en daarom, met opzet, de uitlegging der eerste en derde bede beide malen begonnen met het woord: „Geef“. Wie bidt, vraagt om iets, wie een bede verhoort, geeft iets. En deze duidelijke verklaring was hier daarom te meer op haar plaats, daar verreweg de meeste malen, dat het *Onze Vader* gebeden wordt, juist die eerste en derde bede de steenen des aanstoots zijn. Dat de tweede bede: „Uw Koninkrijk kome“, een wenselijke bede is, verstaat men nog wel. Immers, als Gods Koninkrijk meer komt, worden de toestanden om ons heen beter en reiner en heiliger. En omdat we hierdoor zelf iets erlangen, bidt men dat „Uw Koninkrijk kome“ nog wel als een gebed. Maar als Gods naam geheiligd wordt, en als we uitroepen: „Uw wil geschiede“, dan ontvangen we niets, en verstaan velen dat „Uw wil geschiede“ veel meer een berusting in een niet te verhelpen lijden. En vandaar komt het, dat men het gevoel van het gebed bij deze eerste en tweede bede kwijt raakt, en er meer zekere uitdrukkingen van eerbied en aanbidding in ziet. Onze God is zoo groot, dat ook onze ziel uitgaat in den wensch, dat zijn naam geheiligd worde; zoo groot dat we, als creaturen, zwichten voor zijn wil en hoog bevel. En wij nu deze laatste uitlegging van deze twee beden, gelijk ons blijken zal, metterdaad verkeerd is, en het denkbeeld van een bede ook hier op den voorgrond moet treden, juist daarom spreekt onze Catechismus het juist bij deze twee beden zoo met nadruk uit, dat het beide malen er om te doen is, dat God ons iets zal geven.

Het tweede punt, waarop hier de aandacht moet gevestigd, is dat het „Uw naam worde geheiligd“ de eerste bede is. Van de zes beden, waaruit het *Onze Vader* bestaat, zijn de eerste drie en de tweede drie groepsgewijze verbonden. Duidelijk springt in het oog, dat de eerste drie beden alle beginnen met *Uw* en dus op God doelen, terwijl in de laatste drie het *ons* op den voorgrond staat. „Geef ons ons dagelijksch brood“. „Vergeet ons onze schulden“. En „leid ons niet in verzoeking“. Hier dus drie maal *ons*, juist zooals het in de eerste drie beden driemaal *Uw* heet: „Uw naam, Uw koninkrijk, Uw wil“. Gelijke de hoofdsom van de Wet uit twee deelen bestaat, het één dat we *God*, en het tweede dat we *ons* zelve en onzen naaste zullen liefhebben, zoo ook bestaat het *Onze Vader* uit twee groepen van beden, de eerste groep opspruitend uit de liefde voor God, en de tweede groep ingegeven door de liefde voor onszelf en onzen naaste. Kennelijk staat dit paar van drie beden dus op het schema van het Gebod terug. Er is dezelfde indeling, en ook dezelfde volgorde. Immers ook hier gaat, evenals in de hoofdsom der Wet, de liefde voor God voorop. Eerst wordt er in het *Onze Vader* voor God gebeden, en eerst daarna voor ons, kinderen der menschen, iets wat nu niet zeggen wil, dat de Christus, toen hij naar zijn jongeren het *Onze Vader* leerde, gedacht heeft:

„Laat mij nu dit Gebod op het Gebod laten slaan“, maar ons toont, hoe dezelfde grond gedachte én in het gebod én in het gebed zich vanzelf aan Jezus opdrong. Omdat zóó en niet anders de ware verhouding lag, daarom, en alleen uit dien hooft, keert diezelfde indeling, en volgorde én in het gebod én in het gebed terug.

Juist daarom echter moet er te meer nadruk op gelegd, dat de beden voor den Naam, het Koninkrijk en den Wille Gods vooropgaan. Is het uw plicht, eerst uwen God, en daarna uw naaste lief te hebben, dan moet de liefde voor uw God ook in uw hart vooraan liggen, en als u hart zich uit, moet eerst die liefde voor uw God aan het woord komen. Dit is zoo natuurlijk, en spreekt zoo vanzelf, dat men schier vragen zou, waarom hier nog afzonderlijk op te wijzen is. En toch besef een kind van God, dat ook op zijn bidden begon te letten, zeer wel, waarom we dat vermaan van noode hebben. Het is toch niet de vraag, of ge wel toestemt, dat het zoo zijn moest, maar of het wezenlijk zóó en niet anders in uw eigen bidden toegaat. En dan, he! aas, voegt ons de belijdenis, dat in verreweg de meeste gebeden, die worden opgezonden, de liefde voor God niet alleen niet het eerst, maar soms ganschelijk niet aan het woord komt. In den regel zijn we toch zoo vervuld met eigen nood en eigen behoefte, dat het gebed daarvoor al ons gebed wordt, en we het *Amen* op onze gebeden uitspreken, zonder zelfs aan een bede voor Gods naam of eere of koninkrijk te hebben gedacht. En ook al is het, dat in heiliger stemming ook de soort beden niet ganschelijk in ons gebed ontbreken, zoo is en blijft het toch de droeve ondervinding, dat die beden voor onzen God volstrekt niet het eerst bij ons opkomen, maar eerst na de beden voor eigen nood en dood haar plaats vinden. Of is het al, dat een enkel maal ook die hoogste orde bereikt wordt, zoodat metterdaad in ons gebed die eerste bede ook werkelijk voorop gaat, dan hebben we nog te klagen, dat het zoo niet eerst uit ons hart opkomt, dat veeleer ons hart eerst de beden voor eigen nood opgeeft, en dat het alleen uit plichtsbefel is, en omdat we het zoo geleerd hebben, en wel weten dat het zoo hoort, zoo we met voorbedachten rade de beden voor God voorop plaatsen.

Dit laatste is zoo waar, dat het nog het meest geschiedt, als we in het publiek voorbieden, en dat het 't zeldzaamst is en blijft, waar we in de binnenkamer alleen met onzen God zijn, en, zonder veel na te denken, onze ziel voor Hem uitgieten. Dan juist, als we onze ziel eenvoudig uitgieten, zoals het in onze ziel ligt, merken we gedurig dat in onze ziel de liefde voor onszelf en de onzen vooraan ligt en er het eerst uitkomt, en dat alzoop de liefde voor onzen God nog niet de eerste plaats in de beweging en uiting van ons hart verkregen heeft. Wie hier nu op let, wordt alzoop in zijn gebed aan zichzelf onttrokken. Immers zijn bidden zelf leert hem, dat het eerste en groote gebed bij hem, in zijn innerlijke zieleleven, nog achter staat bij het tweede gebed, en dat alzoop de orde in de liefde zijns harten nog niet overeenkomt met de orde, die Gods Woord ons in het gebed gesteld heeft. Niet alsof we in de theorie tegen die heilige orde zouden ingaan. Dat volstrekt niet. Dat God de Heere de eerste in onze gedachten moet zijn, spreekt zoo vanzelf, dat niemand het ontkennen zal. Dat stemmen we in het afgetrokken dan ook allen toe. Alleen maar, we zijn daar nog niet. Zóó is het leven van ons hart nog niet omgezet. En zoo veroordeelt ons het gebod, en komt ons gebed ons onze achterlijkheid in genade ontdekken, opdat we juist door die overtuiging van achterlijkheid in genade te meer tot bidden om genade, ook om die genade, zouden worden uitgedreven. Ook daarom moet er zoo op aangedrongen, dat Gods kinderen ook voor zichzelf zien tot welken aan het bidden van het *Onze Vader*. Niet op de sleur af, om het maar op gezegd te hebben, want dan geeft het natuurlijk niets. Maar wie er zich aan went, om het *Onze Vader*, al ware het slechts eenmaal elken dag, zóó te bidden, dat hij er met zijn ziel bij is, en niet rust eer hij er zelf in meebid, die zal ervaren, hoe juist dat de beste prikkel is, om de zelfzucht onzer gebeden in toom te houden. Feitelijkt toch is het alleen ons gemis aan ware verlooening, waaruit die verkeerde practijk der gebeden voortvloeit. Wie tot wezenlijke zelfverloening, d. i. tot ware verlooening van zichzelf voor zijn God, is gekomen, kan niet eerst om zich zelve, en dan eerst om zijn God denken. En zoo

ge dit toch doet, is het alzoop een bewijs, dat de verlooening u begerlijjk moge schijnen, dat ge ze moogt najagen, maar dat ze nog niet door u gegrepen is. Wie door de liefde voor zijn God verteerd wordt, denkt, vooral in zijn gebeden, om zijn God het eerst.

Wat nu de eerste bede, naar haar inhoud, betreft, zoo is hier sprake van de heiliging van Gods naam door menschen. Ook toch wordt de naam des Heeren geheiligd door de engelen; maar hiervoor kan niet gebeden worden, eenvoudig omdat de goede engelen Gods naam aldoor heiligen, en de kwade engelen het niet willen en niet kunnen. In de engelenwereld is de heiliging van Gods naam een bestaande zaak. Die staan bleven, doen het, die vielen kunnen het niet meer. Voor de engelenwereld komt dus geen bede: „Uw naam worde geheiligd“ te pas. En wat de overige schepping aangaat, zoo klimt er ongetwijfeld een sprake voor de eere Gods uit heel de schepping op, maar dit is nooit een heiligen van zijn naam; en ten andere behoeft ook om het uitgaan van die sprake niet gebeden te worden, eenvoudig wijl die sprake overal en vanzelf gehoord wordt: „Daar is geen spraak noch oord, daar is geen volk bekend, dat tot aan 's wereld end, der hemelen stem niet hoort.“ Van een bede om de heiliging van Gods naam kan dus al een sprake komen ten opzichte van menschen, en wel, nader bepaald, ten opzichte van menschen, die nog op aarde zijn, of althans nog staan geboren te worden. Ook de gestorvenen toch vallen, evenals de engelen, in twee deelen uiteen. De gezaligden kunnen thans niet anders dan Gods naam heiligen. Gods naam nog te ontheiligen zou hun onmogelijk zijn. En wie wegstuurt buiten zijn Heiland is eeuwiglijk en voor altoos tot de heiliging van Gods naam onbekwaam geworden. De bede: „Uw naam worde geheiligd“ kan dus niet anders slaan, dan op ons menschen, zooals we nu op aarde leven of leven zullen, omdat voor wie op aarde is of komen zal, de finale beslissing nog toef. Eerst met den dood komt de onherroepelijke scheiding. Het is dus volkomen juist gezien van den Catechismus, dat hij die eerste bede uitsluitend verstaat van een heiligen van Gods naam door ons. Geef ons, eerstelijkt, dat wij U recht kennen enz. Dit is niet een deel van het gebed, maar het gansche. Van een andere heiliging van Gods naam, die nog uit genade ware af te bidden, en die buiten ons menschen, die nog op aarde zijn, zou omgaan, kan eenvoudig geen sprake komen. Onder ons menschen die op aarde zijn, kan de naam des Heeren geheiligd, maar kan hij ook ontheiligd worden. Voor ons bestaan twee mogelijkheden, voor de engelen en voor de afgestorvenen slechts één. En juist wij nu voor ons twee mogelijkheden bestaan, zoo wel de mogelijkheid dat we Gods naam heiligen, als de mogelijkheid dat we dien ontheiligen, ontstaat hier aanleiding en oorzaak voor een bede. Immers, blijven we aan onszelf overgelaten, dan weten we zeker, dat het alleen op ontheilijging van dien naam bij ons uitloopt. Tot heilijging kan het eerst komen, als God ons daartoe de genade verleent. En juist omdat we ten deze geheel van de genade Gods afhankelijk, is het gebed hier het aangewezen middel om er toe te geraken. Bidt gij, en geeft God u op uw gebed zijn genade en zijn Heiligen Geest, dan ja, maar ook dan alleen, zal het tot „heilijging van Gods naam“ ook bij u komen.

Reeds hieruit ziet ge dus, hoe de liefde voor God in onze gebeden te verstaan is. We kunnen niet in den eigenlijken zin des woorden iets voor God van God afbieden. De eerste bede heeft dus niet de betekenis: „Uw naam moet om uwen wil geheiligd worden. Gij, o God, hebt die heiliging van noode. Toch derft Gij die heiliging. En nu bidden wij voor U en van U, dat die heiliging uw deel moge worden.“ Zoo kan noch mag iemand bidden. De Heere onze God is niet als iets behoevende. Hij is de algenoegzame in zichzelf. En wat voor de heiliging van zijn naam onmisbaar is, weet Hij beter dan wij het weten, en ontzegt Hem zijn vermogen niet. Neen, ook waar in ons gebed dat gebed, hetwelk uit liefde voor God opkomt, voorop moet gaan, is en blijft het toch altoos een gebed, dat aan ons door God iets mocht geschonken worden. Altoos is het een nood in ons, die tot bidden uitdrijft.

Nu zijn er intusschen tweeërlei noodden die we in ons bemerken, noodden en leemten en behoeften, die door de liefde voor onzen God in ons ontwaard worden, of

wel noodden, leemten en behoeften, die uit de liefde van ons zelve en onzelf naaste in ons opkomen; en hetgeen u zoo telkens veroordeelt is juist, dat die noodden, die uit de liefde voor uw God ontstaan, zoo bijna niet door u en in u gevoeld worden.

Ook in deze eerste bede is het dus een nood, een behoefte van de eigen ziel, die tot God doet roepen. In u leeft de klare overtuiging, dat Gods naam moet geheiligd worden. Ge bespeurt telkens, hoeveel hieraan ontbreekt, in u zelve en in anderen. Dit nu laat u geen rust noch duur, omdat die heiliging van Gods naam u zoo schoon en heerlijk en begerlijjk toeschijnt. Lust en zielsdrang ontwaakt in u, om ook zelf beter dan dusver tot die heiliging van Gods naam te mogen medewerken. Toch bevindt ge, hoe hietoe de kracht in u ontbreekt. En nu gaat ge in het gebed tot uw God, Hem om hulpe, Hem om genade, Hem om die hooge zielekracht aanroepen, waardoor ook gij, en met u anderen, in staat zult gesteld worden, om op actieve wijze tot die heiliging van Gods naam mede te werken. „Uw naam worde geheiligd“, beteekent dus niets anders, dan deze bede: „Geef mij, en verleen anderen, die genade die wij menschen behoeven, zal het ook bij ons en onder ons tot een heilijging van uw naam komen.“

Wat die naam en wat dat heiligen beteekent behoeft hier, waar het gebed, en dat alleen, aan de orde is, niet breed uitgelegd. Zulk een breede uitlegging ware hier zelfs niet ter plaatse, noch bij de predikatie, noch bij de toelichting van den Catechismus. Die breede uitlegging hoort elders thuis, niet hier, en zou bij de behandeling van het gebed slechts van het gebed afbreken. Eenmaal aan het *Onze Vader* toegekomen, moet en predikatie en toelichting zich uitsluitend op het bidden richten, en zich ten doel stellen, om het God gevalig bidden, en hiermee de reinheid en den rijkdom van het gebedleven onder de geloovigen te bevorderen. Meer bij wijze van herinnering volsta daarom de opmerking, dat de Naam des Heeren niets anders is dan de Openbaring die God ons aangaande zich zelve gaf. Wij uit onszelf kennen God niet, en weten dus ook niet, hoe we Hem noemen zullen. Inderdaad we Hem uit onszelf kennen, zouden we zelve Hem een naam kunnen geven. Nu daarentegen God de Heere „alleen zichzelf bekend is en niemand nader“, voegt het ons met Vondel in den reizang van den Lucifer uit te roepen: *Wie zal U noemen bij uwen naam?* Dit kan niemand. Dit kan alleen God zichzelf, maar ook aan ons kan Hij dit noemen mogelijk maken, doordat Hij uit genade zichzelf aan ons openbaart. Openbaart Hij zich niet, dan staan we voor het eeuwig mysterie en besterft alle toespraak tot onzen God op onze lippen. Maar openbaart Hij zich wel, gelijk Hij gedaan heeft, dan strekt dit alleen, om ons onzen God te leeren kennen, en ons te doen verstaan, hoe we Hem noemen zullen bij zijn eigen naam. Wie van Gods naam spreekt, heeft onder dien naam dus te verstaan: *God gelijk Hij zich aan ons openbaard heeft*. Want zooals Hij is, zoo heeft Hij zich aan ons openbaard, zoo is zijn naam, en zoo hebben wij Hem te noemen. Er is daarom wel meer in God dan ons geopenbaard werd, en nooit zal de naam waarmee wij Hem noemen, zijn volle wezen in al zijn ondoorgrondelijke diepte uitspreken; maar hiermee hebben wij niet te maken; ons is alleen van noode dat wij God kennen en noemen bij zijn naam, voorzoover Hij door menschen kan gekend worden; en daarom is de Naam Gods, of de zich Openbarende God geheel hetzelfde. Alleen wie Hem kent kan Hem noemen, en niemand kent Hem, hetzij God zelf zich aan hem geopenbaard hebbe. De zon en haar schijnsel geven hier het treffendste beeld ter ophefdering. Wat wij genieten, wat we in ons leven opnemen is niet de zon zelve, maar het licht, het schijnsel, dat van die zon uitstraalt; en toch is het in dit schijnsel de zon zelve die ons aandoet. Daarom zeggen we ook: „Er is te weinig zon in die kamer“, al weten we zeer wel, dat de zon zelve aan den hemel staat, en alleen haar schijnsel ons bereikt. En zoo nu ook is God de Zon, die in zijn wezen zich voor ons verbergt, maar zijn licht, zijn heilig schijnsel, den glans zijner Openbaring naar ons uitstraalt. Maar wie nu dien glans geniet, dit Goddelijk licht indrinkt, en bij het schijnsel dier Openbaring wandelt, zegt evenzo dat hij gemeenschap heeft niet met het schijnsel van God, maar met God zelf, omdat Hij zelf in zijn Openbaringslicht, d. i. in zijn Naam tot ons komt,

gelijk de zon ons aandoet in haar koesterende warmte.

Staat het zoo nu met den Naam des Heeren, dan is het immers tevens duidelijk, wat onder de heilijging van dien naam te verstaan zij. Immers gelijk de zon in de duisternis dezer aardse natuur haar glinsterende, schitterende stralen uitzendt, zoo zendt God de Heere den blinkenden luister van zijn naam, d. i. van zijn Openbaringslicht, uit in de duisternis van deze wereld en van ons hart. De duisternis staat dus ook hier tegenover het Licht, en het Licht tegenover de duisternis. Waar de naam des Heeren uitstraalt, daar is het licht, en waar die naam des Heeren zijn glansen terugtrekt, daar is het duisternis. Nu is dat licht heilig, en de duisternis onheilig, en het heiligen van Gods naam bestaat dus hierin, dat wij de beoedeling der duisternis van dien naam afweren, en daarentegen den heiligen glans van dien naam zuiver houden en laten uitstralen om ons en in ons. Gods naam wordt derhalve ontheiligd, als we de duisternis op zijn heilig of laten voortwoekeren, en geheiligd indien we alle verneming met de duisternis van dien naam afweren, ja, van dien naam alle duisternis teruggedrijven. Gelijke de wolken en nevelen, gelijk de mist en het stof dat opwaait, den glans der zon voor ons verdonkeren kan, zoo ook kan wat er aan wolken en nevelen om en over ons zweeft, of aan mist en stof uit ons zondig leven opstijgt, den goudglans verdonkeren van den naam des Heeren. Dan wordt die naam ontheiligd. Indien daarentegen alle stof rakt en alle mist optrekt, en alle nevel verdamp, en alle wolk wordt weggeschoon, en alzoop de glans van den naam des Heeren met zijn volle werking doorbreekt, daar is een heilijging van den naam des Heeren, en koestert die naam ons met zijn heiligen gloed.

KUYPER.

„Getrokken met goedertierenheid.“

De Heere is mij verachteen van verre vlieden. Ja, ik heb u liefgehad met eene eeuwige liefde, daarom heb ik u getrokken met goedertierenheid. Jeremia 31: 3.

Ons bestaan voor den Heere, onzen God, is en blijft toch altoos de hoofdzaak. Alle aardse betrekkingen worden eens afgebroken, alle verhouding waarin we tot menschen staan, gaat zoo licht te niet. Zelfs de band des bloeds verpand niet immer bestendige liefde. Maar de band, die ons aan onzen God moet binden, is een band voor de eeuwigheid.

En toch wordt juist met dien band aan onzen God zoo weinig gerekend. Wel een belijdenis van onzen God, wel een spreken over den Heere, wel een bidden en een lofzingen, maar een eeuwige band der liefde aan het Eeuwige Wezen is nog zoo heel iets anders.

Een band der liefde moet binden. Een band die los, die slap hangt, moge een koorde, een snoer, een vlechtel zijn, maar een band is het niet. Een band moet den dienst en de werking van een band doen, en metterdaad u met hem aan wien ge dien band hebt, verenigen.

Zoo merkt ge het karakter van zulk een band bij een jonge moeder, die van God haar eerste kindeke ontving. Dan kan ze er het oog bijna niet afhouden. Altoos weer keert ze naar dat wiegje terug, waar haar schat in ligt. Om dat kindeke wordt bij oogenblikken de man van haar hart soms vergeten. En als ze dat kindeke aan haar borst met de eigen melk voedt, en met haar eigen warmte koestert, mag, zoodat het is of moeder en kindeke geheel één zijn, dan eerst is ze volop gelukkig, en drinkt ze met nog voller teugen, dan dat kleine wicht de moedermelk, zelve moederweelde in.

Van zulk een band ontwaart ge de werking op den jongen man, in de eerste dagen, nadat hij de liefde eener jonge maagd mocht winnen. Ook dan toch is er dat gansch natuurlijke vergeten van wat vroeger schier eeniglijk boeide. Geen hoofd noch hart noch tijd meer voor zijn arbeid en zijn studien, voor zijn vrienden noch voor zijn gewone ontspanningen. Zij neemt die eerste dagen heel zijn hart in, en voor haar zijn al zijn gedachten.

De overspanning houdt dan wel niet aan. Ook zoo zulk een spanning der liefde, hield ze aan, bij een creatuur zondig wezen, en bij die moeder in afgoderij met haar kindeke, en bij dien jongen man in afgoderij met de keuze van zijn hart ontwaarden. Maar wat een band der liefde is, en hoe een band der liefde trekt, toonen dan toch beiden u.

En zoo verstaat ge dan de vraag: *Trekt u nu zulk een band naar uw God?*

Of liever, ook zoo is de vraag *noeg te zwak gesteld*.

Want wel hebben we het recht, om den liefdesband, die ons aan onzen God moet binden, met